

עניין: חד מינייהו עדיף כתרי מינן

של"ה מסכת פסחים דרוש ג' לשבת הגדול

סוד ושם רמז כדפרשתי, וענין הרמז שהוא עניני תורה שבעל פה. אבל הוא בנעימות מצד שיותר מתקרב להשרש, כי הוא לשון קדש, והוא כענין פסוקים, מה שאין פן בגלות בכל, שבא הרחוק ובסוד התרגום. וענין 'מחשבים' מצד זה - אדם כי ימות מרב הגרסות, ולפעמים משבששתא וצריך להוציא אור מהחשך. ומכח זה מתרבה המחלקת.

ובפרק זה בורר (סנהדרין כד א), אמר ר' אושעיא מאי דכתיב (זכריה יא, ז) 'ואקח לי שני מקלות לאחד קראתי נעם ולאחד קראתי חבליים', נעם - אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שמנעימין זה לזה בהלכה, 'חבליים' - אלו תלמידי חכמים שבבבל שמחבלין זה את זה בהלכה. 'ויאמר אלה שני בני היצחק העמדים' וגו' (שם ד, יד), אמר רבי יצחק אלו תלמידי חכמים שבארץ ישראל שנוחין זה לזה בהלכה [כשמן זית]. 'ושנים זיתים עליה' (שם שם, ג) אלו תלמידי חכמים שבבבל שמרווין זה לזה בהלכה בזית. עד כאן. הרי, תלמידי חכמים שבארץ ישראל 'יצהר' שהוא שמן המאור, ותורה אור, אורה ושמחה. הם כענין רמז לענין תורה שבעל פה, ואינם מתחממים כל כך בפלפול כמו בבבלי, על כן עוסקים הרבה יותר בסודות מעשה מרפכה שהוא דבר גדול, ותלמידי חכמים שבבבל להפך, עסקם מרבה וכמעט כלו בדבר קטן - הניית דאפיי ורבא. על כן ארץ ישראל שנים מקרא, ובבבל אחד תרגום.

שנח. **אבל** כשחיד מנן שלמד כבר דרכי הפלפול ועולה לארץ ישראל ללמד סודות המרפכה, הרי הוא כתרי מיניהו, פי הנה בסודות המרפכה יש גם כן לפלפל פלפול עמוק ומתוק, כדאיתא בפרק המרפכה (נדרים בספר מרכבה שלמה). ושואלין לאדם, צפית במרפכה שלי, פלפלת בחכמה (ראה מדרש שוחר טוב משלי פר' י). ובזהר (ח"א דף א' ע"ב; ח"ג דף קצ"ג ע"ב) אית מקום לשאלא ולא תבא, ואית דקימא לשאלא ולא לאתבא, ואית דלא קימא לשאלא. והמחיד העולה - לארץ ישראל, אז הוא במעלה יותר לקים פלפלת בחכמה. נתבאר בזה ידיעת ארץ ישראל בדבר גדול היא יותר מבבבל. וחקמת חדוד דבר קטן - הניית דאפיי ורבא הוא יותר בבבבל מבארץ ישראל.

שנו. **נחזור** לענין, התורה שבכתב היא סוד והיא רמז. וסוד, הוא דבר גדול - מעשה בראשית וסא. ורמז, הוא דבר קטן - הניית דאפיי ורבא. ותורה שבעל פה היא תלמוד והניית דאפיי ורבא. ותורה שבכתב, לשון קדש כדפרשתי (אות שמ ואילך), ותורה שבעל פה, תרגום שהוא המתקרב ללשון קדש. וזהו סוד שנים מקרא ואחד תרגום (ברכות ח א). המקרא שהיא תורה שבכתב כולל שנים, והתרגום אחד. 'במחשבים הושיבני' זה תלמוד בבלי הוא התרגום, אבל ארץ ישראל במעלתה סוד לשון קדש, והעולם שנבאר בלשון קדש (בראשית רבה פ"א ס"ח), המקור הוא אבן שתיה, שממנה השתת העולם (יומא נד ב), וזהו במקדש.

שנו. **ובירושלמי** פרק קמא דשבת (סוף ה"ג), תני בשם רבי מאיר, כל מי שהוא קבוע בארץ ישראל ואוכל חלין בטהרה ומדבר בלשון הקדש וקורא שמע בבקר ובערב, מבטח לו שהוא מוחי עולם הבא. עד כאן. הרי הזכר מעלת לשון קדש אצל ארץ ישראל, כי משם אורה יצאה, ותורה אור. וזהו ענין בפרק המדיר (כתובות ע"א), אמר אביי, חד מנהון עדיף כתרי מינן. אמר רבא, וחד מנן כי סליק להתם עדיף כתרי מיניהו, דהא רב ירמיה דכי הוה הקא לא הוה ידע מה קאמרי רבנן, כי סליק להתם קרי לן בבלאי טפשי.

שנח. **ועל** ענין זה, יהיה מאמר בחלין פרק גיד הנשה (צ"ב א), 'ובגפן שלשה שריגים' (בראשית מ, י), אמר ר' חייא בר אבא אמר רב, אלו שלשה שרי גאים היוצאים מישאל בכל דור ודור, פעמים שנים כאן ואחד בארץ ישראל, פעמים שנים בארץ ישראל ואחד כאן. עד כאן. הענין גם כן, שאחד בארץ ישראל שקול כשנים דהקא, ואחר כך מתהפך, אחד מכאן שקול כשנים דהתם. והענין הוא כדפרשתי, שנים מקרא ואחד תרגום. וארץ ישראל לשון קדש שם